

Tutkimus- ja kehittämisrahoituksen käytön monivuotinen suunnitelma

Aika: 12.3 klo 12-14

Paikka: Nh Kruunu, Kirkkokatu 12, Helsinki

Osallistujat

Johtaja Erja Heikkinen, OKM (pj)

Teollisuusneuvos Maija Lönnqvist, TEM

Tiedeasiantuntija Antti Pelkonen, VNK (sijasta pääsihteeri Johanna Moisio)

Strategia- ja tutkimusjohtaja Olli Kärkkäinen, VM

Erikoistutkija Kaisa Oksanen, UM

Johtava asiantuntija Hanna-Miina Sihvonen, SM

Tutkimusjohtaja Pekka Appelqvist, PLM (estynyt)

Tutkimusjohtaja Mikko Peltonen, MMM

Yksikön johtaja Niko-Matti Ronikonmäki, LVM

Erityisasiantuntija Kati Takaluoma, STM

Tutkimusjohtaja Laura Höijer, YM

Johtaja Hannu Kemppainen, Business Finland

Pääjohtaja Paula Eerola, Suomen Akatemia (estynyt, sijasta kehitysjohtaja Jussi Vauhkonen)

Toiminnanjohtaja Ida Mielityinen, ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry

Pääjohtaja Johanna Buchert, tutkimuslaitosten yhteenliittymä Tulanet

Rehtori Jukka Kola, Suomen yliopistojen rehtorineuvosto Unifi ry

Johtava asiantuntija Mika Tuulainen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Digi-, innovaatio- ja korkeakoulupolitiikan asiantuntija Maria Nyroos, Suomen yrittäjät ry

Johtava asiantuntija Harri Länsipuro, TEM (estynyt, sijasta erityisasiantuntija Anni Kaukoranta, TEM) (siht)

Neuvotteleva virkamies Sanna Nieminen, VM (siht)

Johtava asiantuntija Antti Pelkonen (siht)

Opetusneuvos Riina Vuorento, OKM (siht)

Kokousmuistio

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 12.00 Todettiin työryhmän kokoonpanoon tulossa olevat muutokset: valtioneuvoston kansliasta työryhmän jäseneksi ollaan nimittämässä pääsihteeri (TIN) Johanna Moisio. Moisio osallistuu tähän kokoukseen sijaisena. Johtava asiantuntija Antti Pelkonen jatkaa työryhmän sihteeristön jäsenenä. Lisäksi todettiin, että pääjohtaja Paula Eerolaa kokouksessa sijaistaa kehitysjohtaja Jussi Vauhkonen, Suomen Akatemia ja työryhmän pääsihteeri Harri Länsipuroa sijaistaa erityisasiantuntija Anni Kaukoranta, TEM.

2. Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

Kokousmuistio hyväksyttiin ilman muutoksia.

3. T&K-rahoituksen käytön monivuotinen suunnitelma

Puheenjohtaja alusti työryhmälle toimitetun valtion T&K-rahoituksen käytön monivuotisen suunnitelman luonnosta.

a) Valmistelutilanne ja jatkoaskeleet

Riina Vuorento esitteli suunnitelmaluonnokseen tehdyt pääasialliset rakenteelliset ja sisällölliset muutokset tammikuun kokouksen jälkeen. Työryhmän edellisen kokouksen jälkeen suunnitelmaluonnokseen on lisätty uusia tekstiosioita (tilannekuva, strategiset valinnat sekä TKI-järjestelmän kehittäminen). Päälinjausten alle on lisätty tavoitteet lyhyellä ja pitkällä aikajänteellä sekä esimerkkejä mittareista.

Suunnitelmaluonnos samassa muodossaan on myös tutkimus- ja innovaationeuvoston käsittelyssä myöhemmin samalla viikolla. Tämän jälkeen luonnos toimitetaan julkisen talouden suunnitelmasta käytävien neuvottelujen aineistoksi. JTS-riihen jälkeen suunnitelmaluonnosta täydennetään tarvittavin osin. Laajalla työryhmällä on kokous 29.4., minkä jälkeen suunnitelma on tarkoitus laittaa lausunnoille. Valtioneuvosto päättää suunnitelmasta ja tarkoitus on, että pääministeri antaa suunnitelmasta ilmoituksen eduskunnalle ennen istuntotaukoa.

Keskustelussa kysyttiin, mitä muita vaihtoehtoja on ollut suunnitelman toimittamiseksi eduskuntaan. Todettiin, että muun muassa selontekoa on pohdittu. Keskustelussa tiedusteltiin odotuksista tulevan tutkimus- ja innovaationeuvoston kokouksen keskustelulle. Todettiin neuvoston keskustelleen aiemmin monipuolisesti ja erilaisia näkemyksiä olleen aiemmin ainakin siitä, millä tasolla linjauksia tehdään. Tutkimus- ja innovaationeuvoston keskusteluissa esillä ovat olleet talouskasvun vauhdittaminen, yhteistyön merkitys, yritysten T&K-investointien vauhdittaminen, infrastruktuurit, osaaminen ja osaajat. Myös mittarit ja vaikuttavuus eri aikajänteillä. Todettiin myös, että nyt käsittelyssä olevassa luonnoksessa on huomioitu tutkimus- ja innovaationeuvoston edellisessä kokouksessa käytyä keskustelua. Lisäksi pohdittiin kehysriihessä tehtäviä päätöksiä ja niiden vaikutusta suunnitelmaan. Todettiin, että suunnitelmaa päivitetään kehysriihen jälkeen ja sen päätökset huomioidaan. Tuotiin myös esille, että tarkoitus on, että tuleville vuosille jätetään vielä liikkumavaraa.

b) Keskustelu suunnitelmaluonnoksesta

Anni Kaukoranta ja Riina Vuorento esittelivät suunnitelmaluonnoksen päälinjausten luonnokset esittelykalvojen pohjalta (liite).

Puheenjohtaja avasi keskustelun, toivoen pääasiallisia huomioita luonnokseen. Puheenjohtaja muistutti, että suunnitelmaa muokataan vielä kehysriihen jälkeen.

Työryhmän keskustelussa nousi esille muun muassa seuraavia näkökulmia ja kommentteja:

- Useissa puheenvuoroissa todettiin suunnitelman kehittyneen parempaan suuntaan, linjausten järjestyksen olevan hyvä sekä vaikuttavuuden ja mittareiden osalta esille nostetun hyviä aihioita.
- Konkreettisia muutosesityksiä esitettiin mm. yritysten T&K-toimintaa koskevan päälinjauksen jakamista kahteen eri alalinjaukseen, tärkeää huomioida kasvun tulevan erityisesti isoista yrityksistä, tieteelliseen edelläkävijyyteen perustuvan soveltavan tutkimuksen tuomisesta esille vahvemmin, EU-vastinrahoituksessa rahoitusta saavien tahojen pohjan laajentamisen tarpeen tuomista esille vahvemmin, vaikuttavuustavoitteiden työstämistä edelleen, infrastruktuureissa sanoituksen venyttämistä kokeilu- ja pilotointiympäristöihin, aluerahoituksen ja aluekehitysrahoituksen tulevaisuuskenaarioiden huomioimista, ammattikorkeakoulujen tehtäviä koskevan kirjausten tarkentamista.

- Tilannekuvan sanoitukseen esitettiin muutoksia erityisesti Venäjän hyökkäyssodan osalta. Tilannekuvaa toivottiin myös laajennettavan. Lisäksi toivottiin yleisesti, että suunnitelman kieli on TKI-toimijoita ja eritoten yrityksiä TKI-toiminnan lisäämiseen kannustavaa. Suunnitelmassa voisi myös näkyä, että valtion tulee saada T&K-investoinneista enemmän kuin se menettää.
- Keskustelua herätti myös strategisten valintojen tunnistaminen. Osa keskustelijoista kantoi huolta mahdollisesti jo pitkällekin menevistä valinnoista korostaen teknologianeutraaliuden periaatetta. Osa jäsenistä puolestaan pitää valintojen tekemistä oleellisena tavoitteiden saavuttamisen kannalta. Huoltovarmuuden nostamista puolustusteollisuuden ohella esitettiin.
- T&K-rahoituksen piiriin kuulumattomina, mutta onnistumisen kannalta tärkeinä asioina nostettiin puheenvuoroissa keskusteluun myös koulutuspolitiikka ja kaupallistaminen. Ehdotettiin mm. koulutuspoliittisen tarkastelun tekemistä erikseen ja kaupallistamisvaiheen tukemista.
- Muutamassa puheenvuorossa toivottiin suunnitelmaan sisällytettävän näkymä lisärahoituksen allokoimisesta päälinjauksittain tai muilla tavoin.
- Myös EU-vastinrahoitusta koskeva kirjaus herätti keskustelua. Puheenvuoroissa korostettiin rahoitusta hyödyntävien tahojen pohjan laajentamisen merkitystä ja tarvetta huomioida se paremmin ja esitettiin jakotavalla voivan olla organisaatioiden kannalta merkittäviä vaikutuksia. Toisaalta pidettiin nykyistä mallia myös hyvänä ja esitettiin huoli kokonaisuuden pirstaloitumisesta.

Keskustelussa nousi esille myös ministeriöiden tehneen JTS:ään esityksiä tutkimuslaitosten post doc-ohjelmasta. Lisäksi tiedusteltiin perusteita yrityslinjauksessa ELY:istä rahoitusta jakavana tahona. ELYjen rahoituksessa painottuvat T&K:ta aloittelevien yritysten aktivointi ja AMK-yhteistyö. Keskustelussa tuotiin esille myös, että työryhmä olisi toivonut enemmän mahdollisuuksia vaikuttaa suunnitelman sisältöön.

Puheenjohtaja korosti yhteenvedossaan, että tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan paljon sellaisia toimia, jotka eivät ole tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Suunnitelma on hallituksen suunnitelma, ja päätökset rahoituksen kohdentamisesta kuuluu poliittiselle johdolle. Puheenjohtaja myös piti tärkeänä, että yhteistyön osalta voidaan huomioida erilaisia yhteistyön muotoja. Puheenjohtaja toi esille, että EU-vastinrahoituksen kohdentamisen menettelyitä ja jakoperusteita tulevana vuosina on sovittu vielä tarkasteltavan. Kaksinkertaistaminen ei tapahdu niiden toimin, jotka jo nyt siinä parhaita on. Suunnitelman läpikirjoittaminen vielä tehdään ja tekstin yhtenäisyyttä parannetaan.

4. Muut asiat

Työryhmän seuraava kokous on 29.4.2024 klo 9-11.

Liitteet

Asiakohta 2:

- kokousmuistio 29.1.2024

Asiakohta 3 a:

- esittelykalvot

Asiakohta 3 b:

- suunnitelmaluonnos